

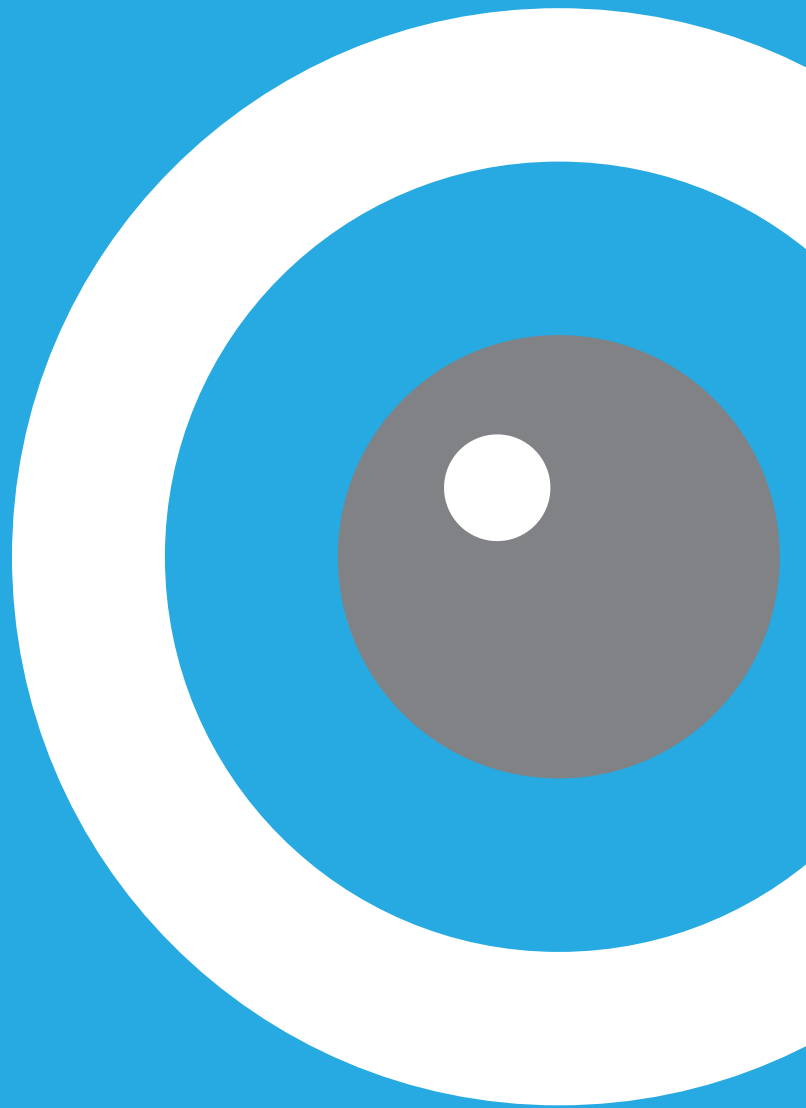
Ο αθέμιτος, παράνομος
και επονείδιστος χαρακτήρας
**του Μνημονίου και
της Δανειακής Σύμβασης
του Αυγούστου 2015**

ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΑΛΗΘΕΙΑΣ
ΔΗΜΟΣΙΟΥ
ΧΡΕΟΥΣ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΑΛΗΘΕΙΑΣ
ΔΗΜΟΣΙΟΥ
ΧΡΕΟΥΣ

Εισαγωγή

Η Επιτροπή Αλήθειας Δημοσίου Χρέους, στην προκαταρκτική έκθεσή της του Ιουνίου 2015, κατέδειξε ότι το μεγαλύτερο μέρος του ελληνικού χρέους μετά το 2009 ήταν στην πραγματικότητα ιδιωτικό χρέος που είχε μετατραπεί σε δημόσιο/κρατικό. Αργότερα, οι ίδιες χώρες και οι θεσμοί που μετέτρεψαν το ιδιωτικό χρέος σε δημόσιο προχώρησαν, από το 2010 και έπειτα, στη σύναψη μιας σειράς δανειακών συμβάσεων και Μνημονίων, ο κύριος όγκος των οποίων χρησιμοποιήθηκε για την αποπληρωμή του προαναφερθέντος χρέους και των συνακόλουθων τόκων, με την ταυτόχρονη επιβολή συνθηκών ακραίας λιτότητας στον ελληνικό λαό. Η Επιτροπή Αλήθειας διαπίστωσε ότι το χρέος ήταν απεχθές, παράνομο, αθέμιτο και εξολοκλήρου μη βιώσιμο. Οι εν λόγω χαρακτηρισμοί ήταν σε αντιστοιχία με την ισχύουσα ορολογία που υιοθετήθηκε από εξειδικευμένα όργανα του ΟΗΕ. Επίσης, και σύμφωνα με άλλα διεθνή όργανα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η Επιτροπή Αλήθειας έκρινε ότι οι όροι που επιβλήθηκαν στην Ελλάδα παραβίασαν όχι μόνο το Σύνταγμά της, αλλά και τις υποχρεώσεις της που απορρέουν από διεθνείς συνθήκες και το διεθνές εθιμικό δίκαιο.

Τον Αύγουστο του 2015 η κυβέρνηση Τσίπρα (ΣΥΡΙΖΑ/ΑΝΕΛ) συμφώνησε σε ένα νέο Μνημόνιο και μία Συμφωνία Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης [δανειακή σύμβαση]. Οι όροι του Μνημονίου του Αυγούστου του 2015 (του τρίτου Μνημονίου) και της δανειακής σύμβασης, τους οποίους αποδέχθηκε η κυβέρνηση Τσίπρα, αναδεικνύουν δύο ιδιαίτερες όψεις του δόγματός του απεχθούς χρέους: α) τον ρόλο/καθεστώς του δικαιώματος οικονομικής αυτοδιάθεσης (όπως εκφράζεται από την ψήφο του λαού) στην κατεύθυνση της αναδιάρθρωσης του χρέους και β) τις πραγματικές επιπτώσεις αυτών των συμφωνιών στον ελληνικό λαό, τις δημοσιονομικές και οικονομικές επιβαρύνσεις του κράτους και τη βιωσιμότητα του χρέους συνολικά. Αυτές οι πτυχές των συμφωνιών θα καθορίσουν την απεχθή, παράνομη ή αθέμιτη φύση των προαναφερθεισών επιπτώσεων.

Η δεσμευτική φύση του δημοψηφίσματος

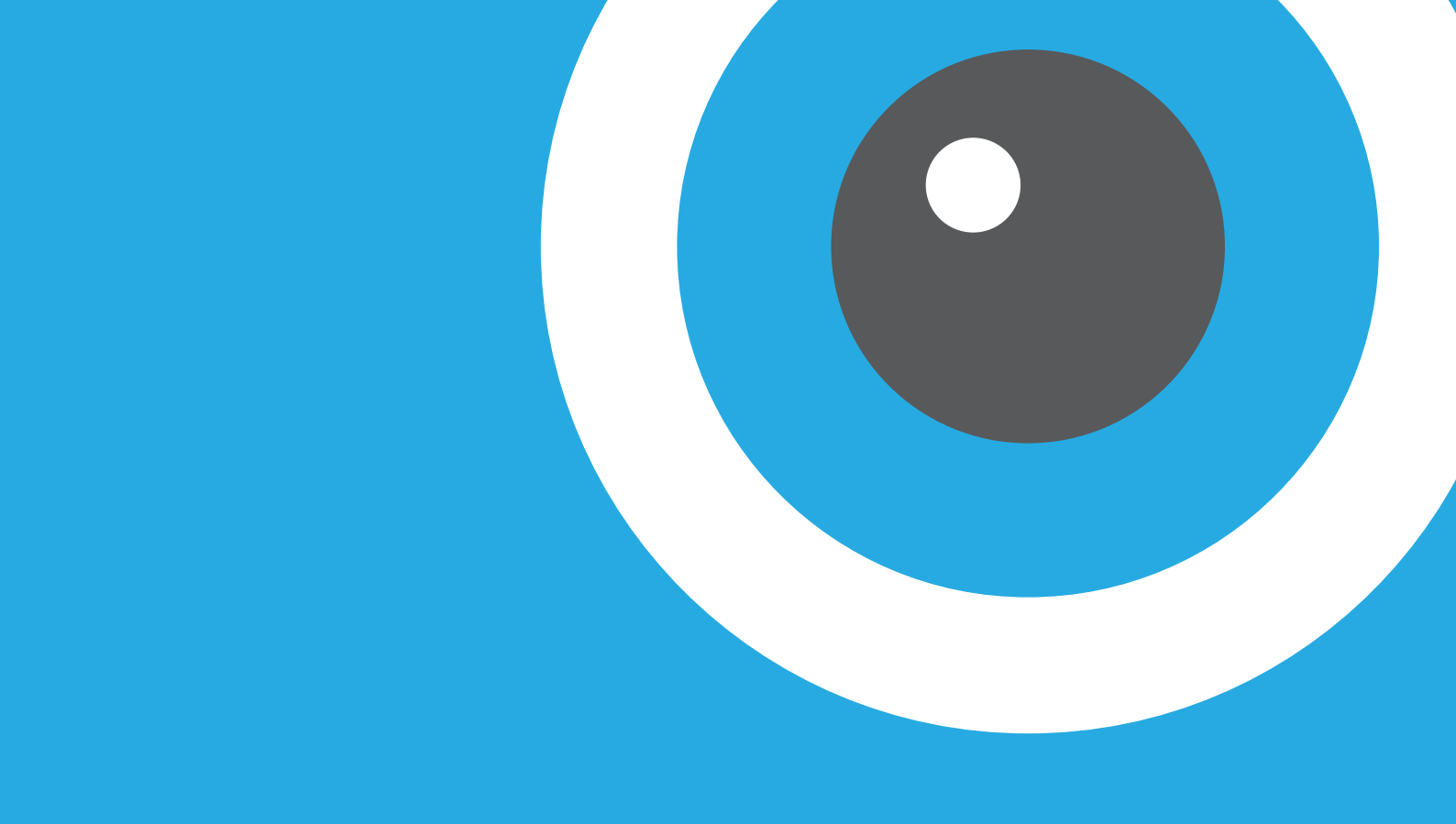
Το δημοψήφισμα της 5ης Ιουλίου 2015 ζήτησε από τον ελληνικό λαό να αποφασίσει αν εγκρίνει ή όχι δύο δέσμες προτάσεων, που προωθούσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ). Οι προτάσεις περιλαμβάνονταν σε δύο διακριτά έγγραφα. Το πρώτο είχε τίτλο «Μεταρρυθμίσεις για την ολοκλήρωση του τρέχοντος προγράμματος και πέραν αυτού», ενώ το δεύτερο είχε τίτλο «Προκαταρκτική ανάλυση βιωσιμότητας χρέους». Απόρροια αμφότερων εγγράφων (δυνάμει συμφωνιών) ήταν η παροχή ρευστότητας, κυρίως για την αποπληρωμή του χρέους, με αντάλλαγμα σκληρούς δημοσιονομικούς και κοινωνικούς όρους. Εξαιτίας ακριβώς αυτών των σκληρών «αιρεσιμοτήτων» (αυστηρών προϋποθέσεων) και των επιζήμιων συνεπειών τους στην κοινωνία και τη δημοσιονομική ανεξαρτησία της χώρας, ο Πρωθυπουργός ζήτησε δημοψήφισμα. Το αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος ήταν μια συντριπτική ψήφος υπέρ του «Όχι» (με ποσοστό 61,3%) και στα δύο έγγραφα. Ο Πρωθυπουργός και τα κόμματα που στήριζαν την Κυβέρνηση είχαν υποστηρίξει το «Όχι», σύμφωνα και με τις προεκλογικές τους διακηρύξεις. Ωστόσο, μετά το δημοψήφισμα και παρά το αποτέλεσμά του, ο Πρωθυπουργός υιοθέτησε το Τρίτο Μνημόνιο και τις δανειακές συμβάσεις, το περιεχόμενο των οποίων είναι αντίστοιχων αν όχι μεγαλύτερων κοινωνικών και δημοσιονομικών επιπτώσεων με τα προηγούμενα μνημόνια.

Ο εγκώριος και διεθνής Τύπος σιώπησε, και σε κάθε περίπτωση δεν κατέβαλε καμία σοβαρή προσπάθεια διερεύνησης της νομιμότητας της απόρριψης του καθαρού αποτελέσματος του δημοψηφίσματος. Το άρθρο 44(2) του ελληνικού Συντάγματος ορίζει

τις συνθήκες υπό τις οποίες μπορεί να διενεργηθεί ένα δημοψήφισμα· προβλέπει δύο είδη δημοψηφισμάτων: για κρίσιμα εθνικά ζητήματα και για ψηφισμένα νομοσχέδια που ρυθμίζουν σοβαρά κοινωνικά ζητήματα με εξαίρεση τα δημοσιονομικά. Ωστόσο, το εν λόγω άρθρο δεν αποσαφηνίζει αν τα αποτελέσματα των δημοψηφισμάτων έχουν δεσμευτικό ή συμβουλευτικό χαρακτήρα. Η κυρίαρχη και πλειοψηφική άποψη είναι ότι και τα δύο είδη δημοψηφισμάτων είναι δεσμευτικά ως προς το αποτέλεσμα τους.

Σε ό,τι αφορά τον δεύτερο τύπο δημοψηφίσματος, για νομοσχέδια που ρυθμίζουν σημαντικά κοινωνικά ζητήματα, αυτά κρίνονται αποδεκτά αλλά όχι ακόμη επισήμως ψηφισμένα εφόσον δεν έχουν δημοσιευτεί στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης. Μεταξύ των δύο (δηλαδή, της ψήφισης από το Κοινοβούλιο και της δημοσίευσης) χωρεί το δημοψήφισμα, το οποίο επιτρέπει στον λαό είτε να εγκρίνει είτε να απορρίψει το ψηφισμένο νομοσχέδιο. Το Σύνταγμα ορίζει ότι, εάν με το δημοψήφισμα το νομοσχέδιο εγκριθεί, τότε ο μήνας, εντός του οποίου πρέπει να δημοσιευτεί στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης, ξεκινά από την ημερομηνία του δημοψηφίσματος και όχι από αυτήν της ψήφισης του νομοσχεδίου στη Βουλή.

Αλλά και πέραν αυτής της διαδικαστικής και νομικής ανάλυσης, γίνεται δεκτό από τη συντριπτική πλειοψηφία των συνταγματολόγων ότι αμφότεροι οι τύποι δημοψηφισμάτων είναι δεσμευτικοί ως προς την ουσία του αποτελέσματος. Εντούτοις, κάθε τύπος δημοψηφίσματος απευθύνεται και, αντιστοίχως, περιορίζει έναν συγκεκριμένο κρατικό θεσμό. Έτσι, τα δημοψηφίσματα για κρίσιμα εθνικά ζητήματα επηρεάζουν τη δυνατότητα της κυβέρνησης να δρα αντιπαρεθετικά προς την απόφαση του δημοψηφίσματος. Ομοίως, ένα δημοψήφισμα για νομοσχέδιο που αφο-

ρά σημαντικό κοινωνικό ζήτημα επιβάλλει περιορισμούς στη δυνατότητα της Βουλής να νομοθετεί επί του σχετικού ζητήματος. Παρόλα αυτά, μολονότι τα δημοψηφίσματα είναι δεσμευτικά με την έννοια που περιγράφηκε, δεν εμποδίζουν την Κυβέρνηση και το Κοινοβούλιο αντίστοιχα να διαχειρίζονται ζητήματα δευτερεύοντα ως προς το ουσιαστικό περιεχόμενο του δημοψηφίσματος. Επιπροσθέτως, η Κυβέρνηση και η Βουλή μπορούν να πραγματοποιούν εκ νέου το ουσιαστικό ζήτημα που έχει ήδη καθορίσει ένα δημοψήφισμα· όμως αυτό μπορεί να δικαιολογηθεί μόνον αν είναι «προς όφελος του λαού» (άρθρο 1(3) του Συντάγματος) και εφόσον γίνεται σεβαστό το Σύνταγμα και η αρχή της νομιμότητας.

Ως εκ τούτου, είναι αναμφισβήτητο ότι για την ελληνική νομοθεσία τα δημοψηφίσματα είναι δεσμευτικά ως προς το ουσιαστικό τους περιεχόμενο. Στην προκειμένη περίπτωση, εφόσον το δημοψήφισμα της 5ης Ιουλίου αφορούσε διεθνείς συμφωνίες και την δημοσιονομική κυριαρχία της Ελλάδας –και, κατ' επέκταση, την οικονομική αυτοδιάθεση του ελληνικού λαού– περιγράφεται καλύτερα ως ένα δημοψήφισμα για κρίσιμα εθνικά ζητήματα και ως τέτοιο προκηρύχθηκε. Συνεπώς, η συντριπτική απόρριψη των δύο προτάσεων (των δυνάμει συμφωνιών) απαγορεύει σε κάθε ελληνική Κυβέρνηση μεταγενέστερη του δημοψηφίσματος να συνάψει συμφωνίες με παρόμοιο περιεχόμενο. Δεδομένου ότι το χρέος, για το οποίο προορίζονται αυτές οι συμφωνίες, έχει κριθεί απεχθές, παράνομο και αθέμιτο – ενώ, επιπλέον, έχουν καταγραφεί αρκούντως οι κοινωνικές του επιπτώσεις– είναι αδιανόητος ο ισχυρισμός ότι οποιαδήποτε παράκαμψη

του αποτελέσματος του δημοψηφίσματος θα μπορούσε να είναι «προς το συμφέρον του ελληνικού λαού».

Το δημοψήφισμα στόχευε στην άσκηση οικονομικής αυτοδιάθεσης τόσο εσωτερικά όσο και στη διεθνή της διάσταση, η οποία συνιστά κανόνα διεθνούς εθιμικού δικαίου και, μάλιστα, αναγκαστικού δικαίου. Η ξεκάθαρη έκφραση του 62% περίπου του ελληνικού εκλογικού σώματος κατέδειξε την αντίθεσή του στα περιεχόμενα των προαναφερθέντων εγγράφων και, κατ' επέκταση, σε κάθε μελλοντική συμφωνία που θα περιέχει τους όρους τους. Η παράκαμψη του αποτελέσματος του δημοψηφίσματος παραβιάζει το άρθρο 44 του Συντάγματος και το κράτος δικαίου και, ως αποτέλεσμα, δεν δεσμεύει τις επόμενες κυβερνήσεις εξαιτίας της παράνομης φύσης της. Επιπλέον, παραβιάζοντας ακόμη το συλλογικό δικαίωμα αυτοδιάθεσης, συνιστά παραβίαση των διεθνών υποχρεώσεων της Ελλάδας, που απορρέουν από διεθνείς συμβάσεις ή από το εθιμικό δίκαιο. Η αρχή ότι οι συμφωνίες πρέπει να τηρούνται (*pacta sunt servanda*) δεν βρίσκει εφαρμογή στην παρούσα περίπτωση, λόγω του ότι το υποκείμενο αίτιο της πράξης είναι παράνομο (ήτοι, συνταγματική παραβίαση).

Σε κάθε περίπτωση, οφείλει κανείς να αναλογιστεί την ηθική διάσταση ενός εκλογικού αποτελέσματος με καθαρή πλειοψηφία της τάξης του 62%. Είναι αδιανόητο πώς μια κυβέρνηση μπορεί αβασάνιστα να απορρίπτει το αποτέλεσμα μιας τέτοιας λαϊκής ετυμηγορίας, και πώς, συνακολούθως, άλλα κράτη και διακυβερνητικοί οργανισμοί μπορούν να συνάψουν συμφωνίες που είναι τελείως αντίθετες με αυτήν την ετυμηγορία. Τέτοιες συμφωνίες είναι αναμφίβολα αθέμιτες και στερούνται κάθε ηθικής βάσης.

Το Μνημόνιο και η Δανειακή Σύμβαση μετά το δημοψήφισμα

Τη 19η Αυγούστου του 2015 η ελληνική κυβέρνηση υπέγραψε το προαναφερθέν Μνημόνιο με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας (ΕΜΣ), που ακολουθήθηκε λίγο αργότερα από σύμβαση χρηματοδοτικής διευκόλυνσης (δανειακή σύμβαση). Οι συμφωνίες προβλέπουν την εκταμίευση 86 δισεκατομμυρίων ευρώ προς την Ελλάδα, εκ των οποίων περισσότερα από 25 δισεκατομμύρια προορίζονται για την ανακεφαλαιοποίηση των ελληνικών ιδιωτικών τραπεζών.

Στα χαρτιά μόνο, το Μνημόνιο αναφέρεται σε ποικίλα κοινωνικά ζητήματα, όπως πλαίσια κοινωνικής πρόνοιας, δικαιοσύνη, κίνητρα εργασίας, πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη και άλλα, αλλά οι δράσεις με τις οποίες αυτά πρόκειται να εφαρμοστούν είναι ασαφείς ή και ανύπαρκτες. Μόνο τα μέτρα που αφορούν τους φόρους, τις ιδιωτικοποιήσεις και την είσπραξη εσόδων αναλύονται ενδελεχώς. Χωρίς συγκεκριμένη πρόταση που να αντιμετωπίζει τη βιωσιμότητα του χρέους και ταυτόχρονα να προωθή πραγματικά ξένες και εγχώριες άμεσες επενδύσεις (που θα οδηγούσαν σε ουσιαστική δημιουργία πολυάριθμων θέσεων εργασίας), όλα τα προαναφερθέντα πλαίσια ασφαλείας είναι απλώς ευχολόγια και κενές υποσχέσεις. Παρακάτω αποδεικνύεται ότι, στην πραγματικότητα, πολλά τέλη χρήσης επιβάλλονται στις περισσότερες, αν όχι σε όλες, τις κοινωνικές υπηρεσίες (συμπεριλαμβανομένης της υγειονομικής κάλυψης), καθώς και νέοι φόροι στο εμπόριο, που όλοι θα αναστείλουν τις επενδύσεις στο εσωτερικό, ενώ ταυτόχρονα θα κάνουν τις υπηρεσίες ακριβότερες. Ως εκ τούτου, η επίδραση στα κοινωνικο-οικονομικά δικαιώματα θα είναι επιβλαβής για τη μεσαία τάξη (τουλάχιστον), τη νεολαία και τους ανέργους. Οι εξίσου επιβλαβείς επιπτώσεις στα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα

θα συνεχιστούν αμείωτες καθώς η αποπληρωμή του χρέους είναι ο μοναδικός σκοπός του Μνημονίου και της δανειακής σύμβασης.

Το Μνημόνιο, το οποίο ασχολείται περισσότερο με πολιτικές σε σύγκριση με τη δανειακή σύμβαση, δε δίνει πραγματική ουσία ούτε καν στις ψευδεπίγραφες υποσχέσεις του σχετικά με τα κοινωνικά ζητήματα. Καμία από αυτές δεν προβλέπεται ως αγώγιμο δικαίωμα παρά σαν συμβατικά συμφωνημένοι όροι μεταξύ δύο κυρίαρχων συμβαλλομένων και, συγκεκριμένα του οφειλέτη και περισσότερων πιστωτών. Αυτή η παρατήρηση είναι σημαντική παρόλο που το αποτέλεσμα φαίνεται να παραμένει ίδιο. Για παράδειγμα, το Μνημόνιο προβλέπει τη δυνατότητα επαναφοράς του εισιτηρίου των 5 ευρώ στα δημόσια νοσοκομεία. Παρόλο που από αυτό το εισιτήριο μπορεί τελικά να εξαιρεθούν οι ακραία φτωχοί, δεν ισχύει το ίδιο και για όσους έχουν κάποιο (έστω και πενιχρό) εισόδημα ακόμα κι αν αυτοί δεν μπορούν να διαθέσουν το ποσό, και συνεπώς παραβιάζεται το δικαίωμά τους στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη. Αυτοί δε θα μπορούν να αμφι-

σβητήσουν τη νομιμότητα του εισιτηρίου σύμφωνα με το καθεστώς του Μνημονίου.

Συνεπώς, τα δικαιώματα που απολάμβανε ο ελληνικός λαός από το Σύνταγμα και το διεθνές δίκαιο καθίστανται μη αχώριμα κατά τους όρους των δανειακών συμβάσεων.

Αυτή η κατάσταση συνιστά πρωτοφανή παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Το Μνημόνιο περιλαμβάνει πολλές ακόμα ψευδεπίγραφες υποσχέσεις αποβλέποντας στο να «επικοινωνηθεί» το περιεχόμενό του στον ελληνικό λαό. Υπόσχεται 50.000 νέες θέσεις εργασίας την ίδια ώρα που κάνει τις επενδύσεις και το εμπόριο μη κερδοφόρα χωρίς να συγκεκριμενοποιεί ούτε στο ελάχιστο πού και πώς αυτές οι δουλειές θα δημιουργηθούν και χωρίς να επεξηγεί το πώς η Ελλάδα θα αυξήσει την απασχόληση. Δεν υπάρχει καμία απολύτως πρόβλεψη για τη βελτίωση της ελληνικής οικονομίας με τέτοιο τρόπο ώστε να δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας. Για παράδειγμα, δεν υπάρχει σχέδιο για ενίσχυση συγκεκριμένων βιομηχανιών μέσω έρευνας και ανάπτυξης, ή ανάπτυξη της τουριστικής βιομηχανίας, ή για την προσέλκυση επενδύσεων που

αυξάνουν την απασχόληση. Στην πραγματικότητα, το Μνημόνιο επιβάλλει μέτρα που δεν οδηγούν σε σοβαρές, μακροπρόθεσμες επενδύσεις. Ως εκ τούτου, δεν υπάρχει τίποτε στα κείμενα που να υπόσχεται τη βελτίωση του περιβάλλοντος επενδύσεων ή του επιχειρηματικού περιβάλλοντος της Ελλάδας ή την με άλλον τρόπο αύξηση της κατανάλωσης, η οποία στη συνέχεια θα δημιουργούσε εμπιστοσύνη στην εγχώρια αγορά και θα οδηγούσε τελικά στη δημιουργία κάποιων θέσεων εργασίας.

Επιπροσθέτως, το τρίτο Μνημόνιο βασίζεται στις ίδιες υποθέσεις και στα ίδια αξιώματα όπως και τα δύο προηγούμενα Μνημόνια. Επομένως, είναι καταδικασμένο να αποτύχει, αφήνοντας το χρέος μη βιώσιμο.

(Βλ. παράρτημα «Το τρίτο Μνημόνιο είναι μη βιώσιμο, όπως και τα δύο προηγούμενα»).

Το Μνημόνιο, επίσης, σιωπά ως προς τον απεχθή, παράνομο και αθέμιτο χαρακτήρα του ελληνικού χρέους στο σύνολό του (ιδιαίτερως η μετατροπή του ιδιωτικού χρέους σε δημόσιο), καθώς και για τον απεχθή, παράνομο και αθέμιτο χαρακτήρα των δανείων που χορηγήθηκαν στην Ελλάδα από το 2010 και χρησιμοποιήθηκαν σχεδόν στο σύνολό τους (περίπου το 92%) για την αποπληρωμή κεφαλαίου και τόκων προς τους πιστωτές. Στην πραγματικότητα, το Μνημόνιο του 2015 και η δανειακή σύμβαση αποτελούν επέκταση των προηγούμενων απεχθών δανειακών συμβάσεων (που προωθήθηκαν από τους ίδιους πιστωτές) και, συνεπώς, δεν προκαλεί έκπληξη το ότι καμία αναφορά δε γίνεται για τη φύση του ελληνικού χρέους.

Δεδομένου ότι το χρέος και όλες οι δανειακές συμβάσεις μεταξύ 2010-2014 αποδείχθηκαν απεχθείς, παράνομες και αθέμιτες, οποιαδήποτε μεταγενέστερη δανειακή σύμβαση που στηρίζεται σε αυτές (αγνοώντας τον παράνομο χαρακτήρα τους) είναι και αυτή απεχθής, παράνομη και αθέμιτη.

Εξαναγκασμός, παράνομα, εξαναγκαστικά μέτρα και άμεση παρέμβαση στις εσωτερικές υποθέσεις της Ελλάδας

Στην προκαταρκτική έκθεση της Επιτροπής Αλήθειας Δημοσίου Χρέους, του Ιουνίου 2015, η Επιτροπή επεσήμανε ότι για την πλειονότητα των χρεωστικών εργαλείων που συνήφθησαν μεταξύ 2010 και 2014 η Ελλάδα λειτούργησε σε μεγάλο βαθμό υπό καθεστώς εξαναγκασμού. Πράγματι, καταδείχθηκε ότι όταν ένα κράτος εξαναγκάζεται να παραβιάσει το Σύνταγμά του, καθώς και τις συμβατικές και εθιμικές υποχρεώσεις του προκειμένου να εξασφαλίσει πιστώσεις και ρευστότητα, ιδίως όταν αναγκάζεται να παραιτηθεί ένα σημαντικό μέρος της νομοθετικής και κοινωνικοοικονομικής κυριαρχίας του, τότε συνάγεται πως αυτό το κράτος συναίεσε υπό συνθήκες βαθιού εξαναγκασμού. Εξηγήθηκε στην προκαταρκτική έκθεση (βλ. σελ. 76-77) ότι ο όρος «εξαναγκασμός», σύμφωνα με το άρθρο 52 της Σύμβασης της Βιέννης για το Δίκαιο των Συνθηκών (VCLT), μπορεί να ερμηνευτεί και ως περιλαμβανών μορφές οικονομικού εξαναγκασμού και δεν περιορίζεται απαραίτητα στην ένοπλη βία. Η έκθεση παρέχει άφθονες αναφορές σε διάφορα νομικά κείμενα επί τη βάση των οποίων η οικονομική πίεση θεωρείται μια μορφή επίθεσης. Επιπλέον, στην προκαταρκτική έκθεση εξηγήθηκε ότι το εν λόγω είδος οικονομικού εξαναγκασμού στοιχειοθετεί επίσης παράνομη παρέμβαση στις εσωτερικές υποθέσεις ενός κράτους, πράγμα που, μολονότι δεν ακυρώνει τη συγκατάθεση, μπορεί ωστόσο να αποτελέσει νομιμοποιητική βάση για την καταγγελία σύμβασης, σύμφωνα με το άρθρο 56(1) της Σύμβασης της Βιέννης.

Η Αρχή 4 της Απόφασης του 2015 της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών, που καταγράφει περισσότερες αρχές του διεθνούς εθιμικού δικαίου σχετικά με την αναδιάρθρωση δημόσιου χρέους, για τις οποίες γίνεται λόγος κατωτέρω, προϋποθέτει ότι όλοι οι εμπλεκόμενοι παράγοντες απέχουν από την άσκηση οποιασδήποτε αθέμιτης επιρροής στη διαδικασία. Είναι σαφές **ότι κανένα στάδιο των διαπραγματεύσεων δεν ολοκληρώθηκε με καλή πίστη και ότι ασκήθηκε αθέμιτη επιρροή εξαρχής εναντίον της ελληνικής κυβέρνησης και της ελληνικής οικονομίας στο σύνολό της. Αθέμιτη επιρροή ασκήθηκε επίσης εναντίον του ελληνικού λαού στην πορεία προς τις εκλογές του Ιανουαρίου του 2015 και μέχρι το δημοψήφισμα.¹ Θα**

πρέπει να αναφερθεί ότι η απόρριψη από την ελληνική κυβέρνηση και τους πιστωτές του συντριπτικού αποτελέσματος του δημοψηφίσματος αποτελεί αθέμιτη επιρροή στο συνταγματικό δικαίωμα των πολιτών να επιλέγουν το οικονομικό μέλλον τους και είναι η ίδια παράνομη και αντίθετη με την αρχή της νομιμότητας σε ένα κράτος δικαίου (Αρχή 7).

Από το Φεβρουάριο του 2015, μετά την άνοδο στην εξουσία του ΣΥΡΙΖΑ, οι μορφές εξαναγκασμού και παρέμβασης ήταν ως επί το πλείστον άμεσες και οι απειλές δεν απευθύνονταν αποκλειστικά στην Κυβέρνηση, αλλά και στον ελληνικό λαό. Αυτό έγινε φανερό με πολλούς τρόπους, εντούτοις εδώ θα αναφέρουμε μερικούς μόνο.

Στις 27 Ιουνίου 2015 ο Έλληνας πρωθυπουργός Αλέξης Τσίπρας ανακοινώνει τη διεξαγωγή δημοψηφίσματος σχετικά με τις «αβάσταχτες» απαιτήσεις λιτότητας των δανειστών. Σε ομιλία του στην κρατική τηλεόραση μετά τη συνεδρίαση του υπουργικού συμβουλίου αργά τη νύχτα της Παρασκευής, ο Αλέξης Τσίπρας είπε ότι οι Έλληνες στις 5 Ιουλίου θα ψηφίσουν για το αν θα δεχθούν τους όρους που επιβάλλονται στην Ελλάδα από τους τρεις κύριους πιστωτές, την Ευρωπαϊκή Ένωση, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, γνωστών ως Τρόικα. Στις 29 Ιουνίου 2015, ο Benoît Coeuré, μέλος της Εκτελεστικής Επιτροπής της ΕΚΤ, δήλωσε στη γαλλική οικονομική εφημερίδα *Les Echos* ότι «η έξοδος από τη ζώνη του ευρώ, ένα μέχρι στιγμής θεωρητικό ζήτημα, δυστυχώς δεν μπορεί να αποκλειστεί πια», προσθέτοντας ότι αυτό ήταν η συνέπεια της απόφασης της Αθήνας να τερματιστούν οι συνομιλίες. Ο Benoît Coeuré δήλωσε ότι αν οι Έλληνες ψηφίσουν «Ναι» στο δημοψήφισμα για το πακέτο βοήθειας, δεν έχει «καμία αμφιβολία» ότι οι αρχές της Ευρωζώνης θα βρουν τρόπους για να ανταποκριθούν στις δεσμεύσεις τους προς την Ελλάδα. Εναλλακτικά, ο ίδιος επεσήμανε πως αν κερδίσει το «Όχι», «θα είναι πολύ δύσκολη η επανεκκίνηση του πολιτικού διάλογου».² Κατά το ίδιο διάστημα η ΕΚΤ αρνήθηκε οιαδήποτε παροχή ρευστότητας προς την Ελλάδα για μία ολόκληρη εβδομάδα.

Στις 3 Ιουλίου 2015 ο Αντιπρόεδρος της ΕΚΤ Vitor Constancio δήλωσε ότι δεν ήταν σε θέση να πει κατά

πόσο η ΕΚΤ θα παρείχε επείγουσα παροχή ρευστότητας (ELA) στις ελληνικές τράπεζες αν οι Έλληνες ψήφισαν «Όχι» δύο ημέρες αργότερα. Ερωτηθείς εάν η ΕΚΤ θα χορηγήσει τη βοήθεια που χρειάζονται οι ελληνικές τράπεζες για να παραμείνουν εν ζωή, ο Constancio απάντησε: «Δεν μπορώ εκ των προτέρων να απαντήσω σε αυτή την ερώτηση. Είναι μια απόφαση που θα πάρει το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ. Θα πρέπει να περιμένουμε να δούμε πώς το Διοικητικό Συμβούλιο θα αναλύσει την κατάσταση στο σύνολό της», είπε σε συνέντευξη Τύπου μετά από ομιλία του σε ένα οικονομικό συνέδριο.³

Στις 11 Ιουλίου 2015, λίγες ημέρες μετά τη συντριπτική νίκη του «Όχι» στο δημοψήφισμα, ένα έγγραφο του γερμανικού Υπουργείου Οικονομικών έγραψε: «Οι προτάσεις αυτές δεν μπορούν να συγκροτήσουν τις βάσεις για ένα εντελώς νέο, τριετές πρόγραμμα [διάσωσης], όπως ζήτησε η Ελλάδα». Πρόκειται αναφορά στις νέες προτάσεις δημοσιονομικής λιτότητας που υπέβαλε ο Έλληνας πρωθυπουργός. Το έγγραφο ζητούσε να αποβληθεί η Ελλάδα από την Ευρωζώνη για τουλάχιστον πέντε χρόνια και απαιτούσε από την ελληνική κυβέρνηση να μεταφέρει 50 δισ. ευρώ κρατικών περιουσιακών στοιχείων σε μια εξωτερική αρχή για ξεπούλημα.⁴

Η στάση της ΕΚΤ και του χρηματοπιστωτικού εξαναγκασμού που απηύθυνε προς την Ελλάδα και το λαό της δεν ήταν μόνο άμεση, αλλά και εξ ολοκλήρου αποκάλυπτη και εξαιρετικά εχθρική. Στο διάστημα αυτό αξιωματούχοι της ΕΕ και των κρατών μελών της, όπως ο Βόλφγκανγκ Σόμπλε, τόνιζαν ότι η Ελλάδα θα οδηγηθεί σε ανθρωπιστική καταστροφή με τανκς να κυκλοφορούν στους δρόμους αν το εκλογικό σώμα ψήφισε «Όχι» στο δημοψήφισμα. Με τον τρόπο αυτό υπαινισσόταν ότι η Ελλάδα οδηγούνταν σε ολοκληρωτική κατάρρευση.⁵ **Με την απόφασή της να περιορίσει την παροχή πρόσθετης ρευστότητας στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα, η οποία ουσιαστικά επέφερε την επιβολή ελέγχων στην κίνηση κεφαλαίων (capital controls), η ΕΚΤ παρέβη την αποστολή της και τις βασικές αρμοδιότητές της.** Δεδομένου ότι η ΕΚΤ είχε αξιολογήσει τις ελληνικές τράπεζες ως φερέγγυες στα «τεστ αντοχής» που διεξήχθησαν το 2014, ήταν υποχρεωμένη να χορηγήσει επείγουσα παροχή ρευστότητας (ELA) προκειμένου να ανακοπούν οι μαζικές εκροές, όσο οι τράπεζες αυτές θα μπορούσαν να παρέχουν εγγυήσεις σύμφωνα με τους κανονισμούς της. Κατά το χρόνο που η ΕΚΤ επέβαλε ανώτατο όριο στον ELA, εκτιμάται ότι οι ελληνικές τράπεζες θα μπορούσαν να είχαν πρόσβαση μέχρι και σε 27 δισεκατομμύρια ευρώ επιπλέον ως χρηματοδότηση έκτακτης ανάγκης.⁶ Η ΕΚΤ παραβίασε προδήλως τις υποχρεώσεις της που απορρέουν από τις Συνθήκες της ΕΕ. Πρώτον, η αναστάτωση που προκλήθηκε στο σύστημα πληρωμών της Ελλάδας συνιστά σαφή παραβίαση της υποχρέωσής της να διασφαλίζει την ομαλή λειτουργία του εν λόγω συστήματος, όπως προβλέπεται στο άρθρο 127 της Συνθήκης της ΕΕ. Δεύτερον, η ΕΚΤ έχει την εντολή να «στηρίζει τις γενικές οικονομικές πολιτικές στην Ένωση, προκειμένου να συμβάλει στην επίτευξη των στόχων της Ένωσης». Μια από αυτές τις οικονομικές πολιτικές είναι η «επιτακτική ανάγκη να σπάσει ο φαύλος κύκλος μεταξύ των τραπεζών και των

κρατών.»⁷ **Εξωθώντας τις τράπεζες σε κλείσιμο και οδηγώντας τη χώρα κοντά σε μια εκ των πραγμάτων και παράνομη έξοδο από το ευρώ, η ΕΚΤ δημιούργησε μια κατάσταση κατά την οποία το ελληνικό κράτος και οι τράπεζες του έγιναν ακόμη πιο αλληλοεξαρτώμενα.**

Στις 13 Ιουλίου 2015, ο Αλέξης Τσίπρας αποδέχεται τη συμφωνία λιτότητας των πιστωτών και τους όρους του τρίτου Μνημονίου. Στις 19 Αυγούστου 2015 ο Αλέξης Τσίπρας υπογράφει το τρίτο Μνημόνιο Συνεννόησης. Στις 14 Σεπτεμβρίου 2015, σε μια συνέντευξη στο Reuters, ο Vítor Constancio απάντησε στο ερώτημα «τι αμφιβολίες δημιουργήθηκαν σχετικά με το ευρώ;» ως εξής:

«Δημιουργήθηκαν αμφιβολίες στις αγορές σχετικά με το αν χώρες όπως η Ελλάδα θα μπορούσαν να ανταποκριθούν στις προκλήσεις της νομισματικής ένωσης. Δεν υπήρξε ποτέ καμία αμφιβολία μεταξύ της πλειονότητας των χωρών μελών. Εμείς υποστηρίζουμε ότι το ευρώ είναι μη αναστρέψιμο. Νομικά, καμία χώρα δεν μπορεί να αποβληθεί. Η πραγματική προοπτική να συμβεί κάτι τέτοιο δεν ήταν ποτέ αληθινή».⁸

Είναι επίσης χαρακτηριστικό ότι δυο μήνες μετά το δημοψήφισμα, κατά την κρίσιμη συζήτηση ενώπιον της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ στις 10 Σεπτεμβρίου 2015, σχετικά με ένα ψήφισμα για την αναδιάρθρωση του δημόσιου χρέους (για το οποίο βλ. κατωτέρω) η Ελλάδα απείχε από την ψηφοφορία. Μια τέτοια πολιτική στάση είναι αδιανόητη, δεδομένου ότι η ουσία του ψηφίσματος ήταν υψίστης εθνικής σημασίας για μια χρεωμένη χώρα όπως η Ελλάδα (και οι όροι του ψηφίσματος ήταν ευνοϊκοί). Παρά την κοινή θέση της ΕΕ στο θέμα αυτό,⁹ υπάρχει σαφής σύγκρουση συμφερόντων ανάμεσα στην Ελλάδα και άλλες χώρες της ΕΕ, καθώς η Ελλάδα είναι οφειλέτης και άλλοι εταίροι είναι πιστωτές. Η κοινή θέση της ΕΕ ουσιαστικά απαιτούσε από τα κράτη-μέλη να καταψηφίσουν ή τουλάχιστον να απέχουν της ψηφοφορίας. **Έτσι, η θέση της Ελλάδας σχετικά με το θέμα αυτό δεν μπορεί παρά να είναι το αποτέλεσμα της πίεσης που ασκούν οι πιστωτές της, καθώς η αποχή είναι εντελώς αντίθετη με τα εθνικά συμφέροντα.**

Άλλωστε, άμεσες δηλώσεις κατά της ψήφου του «Όχι» και σχετικά με τις συμφορές που θα πλήξουν τον ελληνικό λαό έγιναν από ισχυρούς αξιωματούχους της ΕΕ, με σαφή περιφρόνηση της δημοκρατίας και των δημοκρατικών αρχών. Τρανταχτό παράδειγμα οι δηλώσεις του προέδρου του Κοινοβουλίου της ΕΕ, Μάρτιν Σουλτς. Χωρίς αμφιβολία, ο εξαναγκασμός που περιγράφεται σε αυτή την ενότητα υποβοηθήθηκε από μεγάλο μέρος του ελληνικού Τύπου, που έφτασε στο σημείο να διαστρεβλώνει τις προβλέψεις για την έκβαση του δημοψηφίσματος. Αρκετές δημοσκοπήσεις προέβλεπαν ότι θα επικρατούσε η ψήφος του «Ναι». Ένα τέτοιο αποτέλεσμα δεν θα μπορούσε επ' ουδενί να προκύψει από τα δεδομένα που ήταν διαθέσιμα τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή.

Όλα τα παραπάνω είχαν σχεδιαστεί και προοριζόταν για να ενσταλάξουν το φόβο στον ελληνικό λαό και, ως εκ τούτου, να επηρεάσουν την ψήφο του υπέρ της επιλογής «Ναι» και επιπλέον να εξαναγκάσουν την ελληνική κυβέρνηση να δεχτεί τους όρους των πιστωτών της.

Ενδεικτικές συνέπειες από την εφαρμογή του τρίτου Μνημονίου

Το τρίτο Μνημόνιο είναι πανομοιότυπο με τα δύο προηγούμενα. Εξακολουθεί να παραβιάζει τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα, παραλύοντας ταυτόχρονα την ελληνική οικονομία χωρίς παροχή κινήτρων, χωρίς καμία πλατφόρμα για ανάπτυξη, επενδύσεις και ενίσχυση των εμπορικών συναλλαγών. Στόχος του είναι η συγκέντρωση ακόμη περισσότερων φόρων και η αύξηση των εσόδων προκειμένου να συνεχιστεί η αποπληρωμή του «χρέους» από την Ελλάδα, χωρίς καμία αναφορά στη μείωση του χρέους, ώστε να επιτευχθεί η ουσιαστική βιωσιμότητά του. Το Μνημόνιο απαιτεί περισσότερες ιδιωτικοποιήσεις, πράγμα που αντιτίθεται προς την οικονομική αυτοδιάθεση, ενώ χωρίς κάποιο σοβαρό σχέδιο ελλοχεύει ο κίνδυνος διάχυσης, ξεπουλήματος των κερδοφόρων επιχειρήσεων, καθώς και αύξησης της ανεργίας.

Η Ελλάδα έχασε ουσιαστικά την κυριαρχία της, όπως ακριβώς συνέβη και με τις προηγούμενες συμφωνίες. Κάθε νομοσχέδιο που περνάει από το Κοινοβούλιο πρέπει να λάβει την έγκριση των πιστωτών πριν υιοθετηθεί. Τέτοιοι περιορισμοί στη νομοθετική κυριαρχία μπορούν να οδηγήσουν μόνο στην κατάργηση της δημοκρατίας, στην επιβολή της υποταγής και της αποικιοκρατίας. Είναι ενδεικτικό το γεγονός ότι μετά την επίτευξη συμφωνίας με τους πιστωτές της, η ελληνική κυβέρνηση εξέδωσε μια σειρά νόμων την υιοθέτηση των οποίων οι πιστωτές απαιτούσαν από καιρό. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η έγκριση του νέου Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας ο οποίος είχε απορριφθεί από το 93% του δικηγορικού κλάδου, αλλά και από το προηγούμενο Κοινοβούλιο. Ο νέος κώδικας προβλέπει ότι όταν μια επιχείρηση είναι αφερέγγυα ή, άλλως, ανίκανη ή απρόθυμη να ικανοποιήσει τους πιστωτές της, οι ιδιωτικές τράπεζες θα χαιρούν πάντοτε καθεστώς προνομιούχου πιστωτή, πάνω και πέρα από το κράτος και τους εργαζόμενους! Κάτι τέτοιο είναι ξένο προς το ελληνικό Σύνταγμα, το διοικητικό και το αστικό δίκαιο και είναι χωρίς αμφιβολία το αποτέλεσμα της έντονης πίεσης των πιστωτών στην Ελλάδα.

Κοινωνικές επιπτώσεις του Τρίτου Μνημονίου

Το τρίτο Μνημόνιο, που συνόδευε την τρίτη δανειακή σύμβαση του Αυγούστου 2015, όπως συνέβη και με τα δύο προηγούμενα του 2010 και του 2012, μεταφέρει το βάρος της διαρθρωτικής προσαρμογής στην ελληνική κοινωνία. Ως αποτέλεσμα, θα αυξήσει τη φτώχεια, την ταξική πόλωση και τον κοινωνικό αποκλεισμό. Είναι χαρακτηριστικό ότι, ενώ οι απαιτήσεις των πιστωτών υπόσχονταν διεύρυνση της φορολογικής βάσης, αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής κλπ, την ίδια στιγμή επιζητούσαν την κατάργηση της πρόβλεψης παρακράτησης φόρου 26% επί των διασυννοριακών συναλλαγών –μέτρο που θα ετίθετο σε εφαρμογή από την 1η Σεπτεμβρίου 2015, σε μια προσπάθεια να ελεγχθεί μια συνήθης πηγή φοροαποφυγής με τη δικαιολογία ότι περιόριζε την ελεύθερη διακίνηση κεφαλαίων.

Επιπλέον, οι οικονομικοί όροι της νέου Μνημονίου

θα υπονομεύσουν περαιτέρω κυριαρχικά δικαιώματα της Ελλάδας.

Συγκεκριμένα, τα νέα μέτρα λιτότητας, μεταξύ πολλών άλλων επιπτώσεων:

■ Μειώνουν τις συντάξεις με την πλήρη εφαρμογή των αντισυνταξιοδοτικών μεταρρυθμίσεων των ετών 2010 και 2012, με την υπόσχεση εξοικονόμησης περίπου 0.25% του ΑΕΠ το 2015 και 1% του ΑΕΠ μέχρι το 2016. Το πακέτο, μεταξύ άλλων, δημιουργεί ισχυρά αντικίνητρα για την πρόωπη συνταξιοδότηση αυξάνοντας τις σχετικές ποινές, αυξάνει τις εισφορές περιθάλψης των συνταξιούχων στο 6%, ενσωματώνει όλες τις επικουρικές συντάξεις που θα χρηματοδοτηθούν αποκλειστικά από ιδίους πόρους από 1ης Ιανουαρίου 2015, παγώνει τα όρια ονομαστικής μηνιαίας εγγυημένης συνεισφοράς σύνταξης μέχρι το 2021, καθιερώνει μια στενότερη σχέση μεταξύ εισφορών και παροχών, μειώνει σταδιακά την επιχορήγηση αλληλεγγύης (ΕΚΑΣ) για όλους τους συνταξιούχους μέχρι το τέλος Δεκεμβρίου 2019, ξεκινώντας με το 20% των δικαιούχων το Μάρτιο του 2016.

■ Αυξάνουν τη φορολόγηση των αγροτών. Η συρρίκνωση του διαθέσιμου εισοδήματος των αγροτών υλοποιείται με τη σταδιακή κατάργηση της επιστροφής του ειδικού φόρου κατανάλωσης στο πετρέλαιο ντίζελ σε δύο ισόποσες δόσεις, τον Οκτώβριο του 2015 και τον Οκτώβριο του 2016, καθώς και την αύξηση της άμεσης φορολογίας και τέλος την αύξηση των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης.

■ Μειώνουν σταδιακά, μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2016, τις εκπτώσεις ΦΠΑ για επιχειρήσεις στα νησιά του Αιγαίου. Ο πρώτος γύρος της κατάργησης θα ανακοινωθεί από Κοινή Υπουργική Απόφαση μέχρι την 1η Οκτωβρίου 2015. Αυτό το μέτρο είχε ως στόχο τις χαμηλές τιμές για τον καταναλωτή στα απομακρυσμένα νη-

Η σύνθεση της δημοσιονομικής προσαρμογής κατά τη διάρκεια του προγράμματος

% ΤΟΥ ΑΕΠ	2015	2016	2017	2018
Συνταξιοδοτικές μεταρρυθμίσεις	0,4%	1,3%	1,7%	1,9%
ΦΠΑ	0,4%	1,1%	1,1%	1,1%
Φόροι εισοδήματος	0,3%	0,8%	0,9%	0,8%
Άλλα μέτρα - δαπάνες	0,1%	0,5%	0,5%	0,5%
Άλλα μέτρα - έσοδα	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Συνολική προσαρμογή	1,4%	3,6%	4,2%	4,3%

ΠΗΓΗ: ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΗΣ ΣΤΑΘΕΡΟΤΗΤΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ, COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT, BRUSSELS 19/08/2015, SWD (2015) 162 FINAL.

σιά και την επίτευξη περιφερειακής συνοχής.

■ Διευκολύνουν τη διαδικασία κατασχέσεων, υπέρ των φορολογικών αρχών και των τραπεζών, εξαλείφοντας το ανώτατο όριο του 25% επί των μισθών και των συντάξεων και μειώνοντας το όριο του ακατάσχετου από τα 1.500 ευρώ. Το μέτρο αυτό θα προκαλέσει ένα νέο κύμα κατασχέσεων σε μισθούς, συντάξεις και καταθέσεις.

■ Αυξάνουν την προκαταβολή φόρου εισοδήματος νομικών προσώπων, όχι μόνο για τις μεγάλες επιχειρήσεις, αλλά ακόμη και για τους αυτοαπασχολούμενους, σε 75% για τα εισοδήματα του 2015 και σε 100% για τα εισοδήματα του 2016, μειώνοντας περαιτέρω το διαθέσιμο εισόδημα.

■ Επιβάλλουν ένα νέο κύκλο απελευθέρωσης της αγοράς, σύμφωνα με τις οδηγίες της λεγόμενης εργαλειοθήκης του ΟΟΣΑ. Οι μόνοι που θα επωφεληθούν από το άνοιγμα των κλειστών επαγγελματιών των συμβολαιογράφων, των δικαστικών επιμελητών και των αναλογιστών θα είναι οι τράπεζες, τα δικηγορικά γραφεία και οι μεγάλοι εργοδότες. Πολύ αρνητικές επιπτώσεις στα δικαιώματα της εργατικής τάξης θα έχει η αναθέωση του πλαισίου των συλλογικών διαπραγματεύσεων για τον καθορισμό των μισθών, τη

συλλογική δράση και τις ομαδικές απολύσεις. Η περαιτέρω ευελιξία των εργασιακών σχέσεων (όπως έχει δείξει η εμπειρία των προηγούμενων ετών) θα έχει ως αποτέλεσμα χαμηλούς μισθούς, αύξηση της ανεργίας, της ανασφάλειας και των κερδών από την αδήλωτη εργασία.

■ Επιπλέον, η σύσταση ενός οιονεί αυτόματου μηχανισμού διόρθωσης που θα επιβάλλει νέες περικοπές δαπανών σε περίπτωση μη επίτευξης των δημοσιονομικών στόχων θα έχει ως αποτέλεσμα την επιβολή νέων μέτρων λιτότητας. Αυτά τα μέτρα, που ως τώρα παραμένουν άγνωστα, έχουν την προέγκριση του ελληνικού Κοινοβουλίου. Αυτό υιοθετήθηκε από το Κοινοβούλιο με ένα νόμο – τέρας που ζήτησαν οι πιστωτές και δέχτηκε τελικά η Κυβέρνηση. Γίνεται εύκολα κατανοητό ότι οι πιστωτές, βάσει τέτοιων ευνοϊκών γι' αυτούς συνθηκών, δεν έχουν καμία ανησυχία σε περίπτωση αποτυχίας των δημοσιονομικών στόχων. Σε ένα τέτοιο ενδεχόμενο, απλώς θα ανακοινώσουν ένα νέο γύρο περικοπής δαπανών, με τη δικαιολογία ότι κάτι τέτοιο έχει ήδη ψηφιστεί.

Συμπερασματικά, η περίοδος των σκληρών μέτρων λιτότητας που ξεκίνησε το 2010 και απεικονίζεται στα ακόλουθα στατιστικά στοιχεία συνεχίζεται...

Δείκτες αγοράς εργασίας και κοινωνικής ένταξης για την Ελλάδα

	2010	2011	2012	2013	2014	ΕΕ28
Δείκτης ανεργίας (% εργατικού δυναμικού, ηλικίας 15-74)	12.7	17.9	24.5	27.5	26.5	10.2
Μακροπρόθεσμος δείκτης ανεργίας (% εργατικού δυναμικού)	5.7	8.8	14.5	18.5	19.5	5.1
Δείκτης ανεργίας νέων (% εργατικού δυναμικού, ηλικίας 15-24)	33	44.7	55.3	58.3	52.4	22.2
Νέοι εκτός εργασίας, εκπαίδευσης και κατάρτισης (% του συνολικού πληθυσμού, ηλικίας 15-24)	14.8	17.4	20.2	20.4	19.1	12.4
Πραγματική αμοιβή ανά εργαζόμενο (% ετήσιας μεταβολής)	-3.4	-3	-2	-5	1.1	0.5
Ρυθμός αύξησης μοναδιαίου ονομαστικού εργατικού κόστους (% ετήσιας μεταβολής)	0.3	-0.2	-3.3	-7	-1.6	1.6
Πραγματικό μοναδιαίο κόστος εργασίας (% ετήσιας μεταβολής)	-0.5	-1	-3.3	-5	1.1	0.1
Στο όριο της φτώχειας ή του κοινωνικού αποκλεισμού (% συνολικού πληθυσμού)	27.7	31	34.6	35.7	36	24.5
Εργαζόμενοι στο όριο της φτώχειας (% εργαζομένων, ηλικίας 18-64)	13.9	11.9	15.1	13	13.2	8.9

ΠΗΓΗ: IBID

Συμπέρασμα

Στο πρόσφατο ψήφισμα της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ σχετικά με την αναδιάρθρωση του δημόσιου χρέους,¹⁰ θεσπίστηκαν πολλές αρχές. Αυτές είναι σημαντικές για πολλούς λόγους. Παρά το γεγονός ότι τα ψηφίσματα της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ δεν είναι δεσμευτικά καθ' εαυτά καταδεικνύουν, όπου υπάρχει επαρκής υποστήριξη, τις επίσημες θέσεις των χωρών-μελών για ένα συγκεκριμένο θέμα. Όπου η στήριξη είναι συντριπτική, διαρκής και πέρα από ένα σημαντικό χρονικό διάστημα (ή όπου η πρακτική που υποστηρίζεται στο ψήφισμα πληροί τα κριτήρια αυτά), η αρχή (-ες) του ψηφίσματος ενδέχεται εν καιρώ να αντανakλά το εθιμικό διεθνές δίκαιο. Στην προκειμένη περίπτωση, το ψήφισμα έλαβε 136 ψήφους υπέρ, μόλις 6 κατά και 41 αποχές. Η Συνέλευση κατέστησε σαφές ότι οι αρχές που διατυπώνονται στο ψήφισμα καθοδηγούνται από το διεθνές εθιμικό δίκαιο και, εν πάση περιπτώσει, η συντριπτική υποστήριξη των αρχών αυτών από 136 κράτη μέλη υποδηλώνει με τον πιο ξεκάθαρο τρόπο μια εθιμική συναίνεση. Πρέπει να τονιστεί ότι οι αρχές αυτές είναι αρκετά συντηρητικές και καθόλου ευνοϊκές προς τους κρατικούς δανειολήπτες. Δίνουν, κυρίως, έμφαση στην αποπληρωμή του χρέους και την τήρηση των δανειακών συμβάσεων. Η πρώτη αρχή, η οποία έχει κεντρική σημασία για τη συζήτηση, αναφέρει ότι:

«Ένα κυρίαρχο κράτος έχει το δικαίωμα, κατά την άσκηση της διακριτικής του ευχέρειας, να σχεδιάσει τη μακροοικονομική πολιτική του, συμπεριλαμβανομένης της αναδιάρθρωσης του δημόσιου χρέους του, η οποία δεν θα πρέπει να αποκλίνει ή να παρεμποδίζεται από τυχόν καταχρηστικά μέτρα».

Αυτή η αρχή είναι σύμφωνη με τις Καθοδηγητικές Αρχές του ΟΗΕ για το δημόσιο χρέος και τα ανθρώπινα δικαιώματα που υιοθετήθηκαν από τον Ανεξάρτητο Εμπειρογνώμονα του ΟΗΕ για το χρέος και τα ανθρώπινα δικαιώματα και εγκρίθηκαν από το Συμβούλιο Ανθρώπινων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ.¹¹ Στο ίδιο πνεύμα, η δεύτερη Αρχή του Ψηφίσματος του ΟΗΕ απαιτεί καλή πίστη από όλα τα συμβαλλόμενα μέρη, με σκοπό την απρόσκοπτη εξυπηρέτηση του χρέους και την επίτευξη βιωσιμότητας.¹² Η βιωσιμότητα, σύμφωνα με την αρχή 8, ορίζεται ως εξής:

«Βιωσιμότητα σημαίνει ότι το σχέδιο αναδιάρθρωσης του δημοσίου χρέους θα ολοκληρώνεται έγκαιρα και με αποτελεσματικό τρόπο, ώστε να οδηγεί σε μια σταθερή κατάσταση χρέους του κράτους-οφειλέτη, διατηρώντας τα δικαιώματα των πιστωτών, και ταυτόχρονα θα συμβάλλει στη διαρκή και χωρίς αποκλεισμούς οικονομική και βιώσιμη ανάπτυξη, ελαχιστοποιώντας το οικονομικό και κοινωνικό κόστος, εξασφαλίζοντας τη σταθερότητα του διεθνούς χρη-

ματοπιστωτικού συστήματος και το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων».¹³

Σύμφωνα με τα παραπάνω, αλλά και με τη σχετική νομοθεσία που ισχύει για τα πραγματικά δεδομένα της υπόθεσης, καθίστανται προφανή πέραν πάσης αμφιβολίας τα εξής συμπεράσματα:

Το Τρίτο Μνημόνιο Κατανόησης, όπως και η δανειακή σύμβαση που υπογράφηκε τον Αύγουστο του 2015, είναι παράνομα, αθέμιτα και απεχθή, γιατί αποτυγχάνουν να αναγνωρίσουν τον παράνομο, αθέμιτο και απεχθή χαρακτήρα του υφιστάμενου ελληνικού χρέους, καθώς και την απεχθή, παράνομη και αθέμιτη φύση των μέσων με τα οποία χρηματοδοτήθηκε το χρέος από το 2010 μέχρι τις αρχές του 2015.

Το Τρίτο Μνημόνιο Κατανόησης, όπως και η δανειακή σύμβαση που υπογράφηκε τον Αύγουστο του 2015, παραβιάζουν τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα του ελληνικού λαού (τόσο τα αστικά και πολιτικά, όσο και τα κοινωνικοοικονομικά δικαιώματα), όπως αυτά καθορίζονται στο ελληνικό Σύνταγμα και στο Διεθνές Δίκαιο (συμβατικό και εθιμικό).

Από την άνοδο στην εξουσία της κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ - ΑΝΕΛΛ μέχρι τη συμφωνία με τους πιστωτές της Ελλάδας, υπήρξε ένας άνευ προηγουμένου εξαναγκασμός και άμεση παρέμβαση στις εσωτερικές υποθέσεις της Ελλάδας (συμπεριλαμβανομένων και απειλών εναντίον του ελληνικού λαού), με σκοπό τον εκφοβισμό της ελληνικής κυβέρνησης και του ελληνικού λαού προκειμένου να δεχτούν τους όρους των πιστωτών. Αυτές οι παρεμβάσεις και ο εξαναγκασμός καθιστούν άκυρη κάθε συμφωνία και ανοιχτή σε μονομερή καταγγελία από μελλοντικές κυβερνήσεις. Επιπλέον, οι πρακτικές αυτές αποδεικνύουν την απουσία ηθικής υπόστασης και αλληλεγγύης από τους ηγέτες των κρατών-μελών της ΕΕ και των θεσμικών οργάνων της και καταδεικνύουν ότι η ευημερία του ιδιωτικού τραπεζικού συστήματος αποτελεί τη μεγαλύτερη προτεραιότητα της πολιτικής της ΕΕ.

Η Επιτροπή Αλήθειας Δημόσιο Χρέους θα ήθελε να εκφράσει τη βαθιά απογοήτευσή της για το γεγονός ότι η κυβέρνηση Τσίπρα δεν έλαβε υπόψη ούτε στο ελάχιστο τα συμπεράσματα της δημοσιευθείσας από τον Ιούνιο 2015 προκαταρκτικής έκθεσης της Επιτροπής κατά τις διαπραγματεύσεις της με τους πιστωτές. Μάλιστα, ο Πρωθυπουργός, Αλέξης Τσίπρας, συμφώνησε ότι δε θα γίνει κούρεμα στο χρέος παρ' ότι γνώριζε πολύ καλά τον απεχθή, παράνομο και αθέμιτο χαρακτήρα του χρέους της χώρας.¹⁴

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

1. Νέο σύστημα συλλογικών διαπραγματεύσεων

Στο τρίτο Μνημόνιο ορίζεται ότι το νέο σύστημα θα προσαρμοστεί στις βέλτιστες πρακτικές των χωρών της ΕΕ. Σε ό,τι αφορά τα χαρακτηριστικά του νέου συστήματος, ορθώνεται ένα τείχος απέναντι στο επιτυχημένο σύστημα του ν. 1876/90: το Μνημόνιο απαγορεύει την επαναφορά του αρχικού μοντέλου του ν. 1876/90 – πριν το αλλοιώσουν τα μνημονιακά νομοθετικά μέτρα. Στο μεταξύ, όμως, η Ολομέλεια του Συμβουλίου της Επικρατείας (στο εξής ΟλΣτΕ) με την υπ' αρ. απόφασή της 2307/2014 ακύρωσε τη διάταξη της ΠΥΣ 6/2012 (εφαρμοστικό νομοθέτημα του δεύτερου Μνημονίου) για την κατάργηση του δικαιώματος μονομερούς προσφυγής στη διαιτησία (δικαίωμα-κλειδί για τη λειτουργία της συλλογικής αυτονομίας και των Συλλογικών Συμβάσεων Εργασίας [στο εξής ΣΣΕ]). Η ακύρωση αυτή επέτρεψε την περιορισμένη επαναλειτουργία της διαιτησίας και των ΣΣΕ που είχαν παγώσει για δύο ολόκληρα χρόνια.

Η απάντηση της Κυβέρνησης Σαμαρά-Βενιζέλου δόθηκε με το ν. 4303/2014, που επανέφερε μεν το δικαίωμα μονομερούς προσφυγής, όπως επέτασσε η ΟλΣτΕ, ταυτοχρόνως, όμως, θέσπισε σειρά κριτηρίων για τη διαιτητική επίλυση των συλλογικών διαφορών εργασίας,

προσανατολισμένων αποκλειστικά στα συμφέροντα των εργοδοτών. Έτσι, η εσωτερική υποτίμηση διά της μείωσης των μισθών –πρωταρχικός στόχος του δεύτερου Μνημονίου– συνεχίζεται μέχρι σήμερα κατά καταστρατήγηση της ακυρωτικής απόφασης της ΟλΣτΕ 2307/2014.

Προφανής σκοπός και του τρίτου Μνημονίου είναι η συνέχιση της ίδιας πολιτικής της εσωτερικής υποτίμησης διά της μείωσης μισθών. Γι' αυτό άλλωστε αποκλείστηκε ρητά από το τρίτο Μνημόνιο η επαναφορά του αρχικού καθεστώτος του ν. 1876/1990, που είχε ψηφιστεί από το σύνολο των κομμάτων της τότε Βουλής και είχε τη στήριξη όχι μόνο των εργαζομένων αλλά και των εργοδοτών.

Τέλος, σε ό,τι αφορά τις βέλτιστες πρακτικές στις χώρες της ΕΕ, από τις οποίες πρέπει να αντλήσει εμπειρία το νέο σύστημα στην Ελλάδα, η πολιτική της λιτότητας τείνει να συντρίψει τις ΣΣΕ παντού.

2. Ομαδικές απολύσεις

Ο νόμος για τις ομαδικές απολύσεις (ν. 1387/1983), και, συνεπώς, η αντίστοιχη κοινοτική Οδηγία, καλύπτουν μόνο το 2% περίπου των ελληνικών επιχειρήσεων, γιατί το 98% περίπου απασχολεί λιγότερους από 20 εργαζόμενους (20 εργαζόμενοι είναι το όριο για την εφαρμογή του νόμου). Οποιοσδήποτε περαιτέρω περιορισμός τού ήδη ασφυκτικά στενού πεδίου εφαρμογής του νόμου θα

εκμηδενίσει κάθε είδους έλεγχο των ομαδικών απολύσεων στην Ελλάδα και θα σηματοδοτήσει την ουσιαστική άρνηση εφαρμογής της κοινοτικής Οδηγίας για τις ομαδικές απολύσεις. Επιπλέον πρόδηλος στόχος του τρίτου Μνημονίου είναι και η κατάργηση της διοικητικής έγκρισης των ομαδικών απολύσεων, που οδηγεί πρακτικά κατά μέσο όρο στην πληρωμή 12 μηνιαίων μισθών (εκτός της αποζημίωσης απόλυσης), αν ο εργοδότης προβεί στην ομαδική απόλυση χωρίς να έχει λάβει διοικητική έγκριση. Πρόκειται για ρύθμιση του ελληνικού δικαίου –ευνοϊκότερη για τους εργαζόμενους απ' ό,τι η Οδηγία– την κατάργηση της οποίας ζητούν επίμονα εδώ και χρόνια οι εργοδοτικές οργανώσεις.

Σημειωτέον ότι τόσο η Συνθήκη για τη Λειτουργία της ΕΕ, όσο και η ίδια η κοινοτική Οδηγία για τις ομαδικές απολύσεις επιτρέπουν ρητά ευνοϊκότερες ρυθμίσεις των εθνικών δικαίων. Στην πραγματικότητα, η ρύθμιση αυτή του ελληνικού δικαίου έρχεται να καλύψει ένα σημαντικό κενό προστασίας για τους εργαζόμενους: στην Ελλάδα δεν συνάπτονται Κοινωνικά Σχέδια στις ομαδικές απολύσεις, ενώ η προστασία των ανέργων είναι ανύπαρκτη.

3. Συντάξεις

Η περαιτέρω μείωση των συντάξεων με το τρίτο Μνημόνιο (ευθεία, έμμεση με αύξηση των εισφορών στο Ταμείο Υγείας, μέσω αύξησης άμεσων, έμμεσων και έκτακτων φόρων) προσκρούει στο ελληνικό Σύνταγμα, όπως κρίθηκε και με τις αποφάσεις ΟλΣτΕ 2287-2290/2014, οι οποίες ακύρωσαν τις μειώσεις των συντάξεων που επιβλήθηκαν το 2012 (δεύτερο Μνημόνιο). Το Δικαστήριο έκρινε ότι οι νέες αυτές μειώσεις (είχαν προηγηθεί άλλες) πλήττουν τις εγγυήσεις αξιοπρεπούς διαβίωσης. Επομένως, οι νέες μειώσεις που επιβλήθηκαν ήδη, καθώς και όσες θα επιβληθούν στο μέλλον, αντιβαίνουν κατά μείζονα λόγο στο άρθρο 2 παρ. 1 Σ (σεβασμός και προστασία της αξίας του ανθρώπου) και παραβιάζουν τις αποφάσεις της ΟλΣτΕ 2287-2290/2014.

Με τις ίδιες αποφάσεις της η ΟλΣτΕ ακύρωσε τη ρήτρα μνημονιακού ελλείμματος των Ταμείων Ασφάλισης, εκείνη δηλαδή που ορίζει ότι τα Ταμεία πληρώνουν συντάξεις μόνο στο ύψος που επιτρέπουν τα οικονομικά τους, χωρίς ενίσχυση από το κράτος. Η ΟλΣτΕ έκρινε αντισυνταγματική τη ρήτρα αυτή (άρθρο 22 παρ. 5 Σ), η επαναφορά της οποίας φαίνεται ότι επιβάλλεται τώρα στην κυβέρνηση με το τρίτο Μνημόνιο. Είναι ενδεικτικό ότι το Σχέδιο Γιούνκερ που υποβλήθηκε στην ελληνική κυβέρνηση πριν από το δημοψήφισμα προέβλεπε την κατάργηση με νόμο των αποφάσεων της ΟλΣτΕ 2287-2290/2014.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2

Το Τρίτο Μνημόνιο είναι μη βιώσιμο ακριβώς όπως και τα δύο προηγούμενα

1. Η πολιτική οικονομία του Τρίτου Μνημονίου Κατανόησης

Το πλαίσιο του Τρίτου Μνημονίου¹⁵ (MoU) συνοψίζεται στον παρακάτω πίνακα:

Στόχοι πρωτογενούς πλεονάσματος και πορεία αύξησης του ΑΕΠ που διέπουν το τρίτο πρόγραμμα οικονομικής στήριξης

ΕΤΟΣ	ΣΤΟΧΟΣ ΠΡΩΤΟΓΕΝΟΥΣ ΠΛΕΟΝΑΣΜΑΤΟΣ	ΑΥΞΗΣΗ ΑΕΠ
2015	-0.25%	-2.3%
2016	+0.50%	-1.3%
2017	+1.75%	+2.7%
2018	+3.50%	+3.1%

ΠΗΓΗ: ΓΕΡΟΥΝ ΝΤΑΪΣΕΛΜΠΛΟΥΜ¹⁶

Παρατηρούμε την ίδια παραδοχή που αποτελούσε τη βάση των δύο προηγούμενων Μνημονίων και η οποία έχει ήδη αποδειχθεί λανθασμένη: ότι δηλαδή η ισχυρή δημοσιονομική περιστολή είναι συμβατή με την ανάκαμψη της οικονομίας.

Ο Πρόεδρος του Eurogroup Γερούν Ντάισελμπλουμ υποστηρίζει ότι αυτό είναι δυνατό:

«Το Μνημόνιο προβλέπει την επίτευξη των στόχων πρωτογενούς πλεονάσματος με τα ακόλουθα μέτρα:

■ Συνταξιοδοτικές αποταμιεύσεις της τάξης του 0,25% του ΑΕΠ το 2015 και 1,0% του ΑΕΠ μέχρι το 2016 (βλέπε σελ. 13-14 του Μνημονίου)

■ Διάφορα μέτρα στον τομέα ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης (σελ. 15-16 του Μνημονίου)

■ Φορολογικά έσοδα και μεταρρυθμίσεις στη δημοσιονομική διαχείριση, συμπεριλαμβανομένων διαφόρων μέτρων κατά της φορολογικής απάτης και της φοροδιαφυγής. Ένα ελάχιστο έσοδο από τον ΦΠΑ ύψους 2,65 δισεκατομμυρίων Ευρώ πρέπει να εξασφαλιστεί.

Ο φορολογικός συντελεστής ιδιοκτησίας θα πρέπει να ευθυγραμμιστεί με τις τιμές της αγοράς από το 2017

ενώ οι τιμές ζώνης των ακινήτων θα πρέπει να αναθεωρηθούν. Οι αρχές πρέπει να βελτιώσουν την είσπραξη των καθυστερούμενων φορολογικών οφειλών και να εισαγάγουν ανεξάρτητες υπηρεσίες καθώς και να καταστήσουν το Δημοσιονομικό Συμβούλιο ανεξάρτητο και λειτουργικό. Πολλά περισσότερα μέτρα που σχετίζονται με την φορολογική μεταρρύθμιση περιλαμβάνονται στο Μνημόνιο (βλ. σελ. 6-11 του Μνημονίου Κατανόησης).

Επιπλέον, η Ελλάδα καλείται να θεσπίσει διαρθρωτικά μέτρα μέχρι τον Οκτώβριο του 2015, τα οποία αναμένεται να αποδώσουν τουλάχιστον το 0,75% του ΑΕΠ από την εφαρμογή τους το 2017 και το 0,25% του ΑΕΠ από την εφαρμογή τους το 2018, έτσι ώστε να υποβοηθηθεί η επίτευξη των μεσοπρόθεσμων δημοσιονομικών στόχων».

2. Μια τυφλή πίστη στις «διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις»

Η δεύτερη παραδοχή του Μνημονίου είναι ότι οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις μπορούν από μόνες τους να συμβάλουν στην ενίσχυση της ανάπτυξης¹⁷. Επιπλέον, οι μέχρι τώρα αποτυχίες θεωρούνται ως αποτέλεσμα της πλημμελούς εφαρμογής αυτών των μεταρρυθμίσεων. Για παράδειγμα, το ΔΝΤ υποστηρίζει ότι: «οι σημαντικές παραλείψεις στην εφαρμογή του προγράμματος τον τελευταίο χρόνο οδήγησαν σε σημαντική αύξηση της χρηματοδοτικής ανάγκης». Ωστόσο, μεταρρυθμίσεις έχουν όντως υλοποιηθεί στην Ελλάδα, όπως το ίδιο το ΔΝΤ παραδέχεται σε ένα έγγραφο το οποίο αξιολογεί το προηγούμενο Μνημόνιο Κατανόησης.¹⁸

Ο ΟΟΣΑ διαπιστώνει ότι: «Εντυπωσιακή πρόοδος έχει επιτευχθεί στη μεταρρύθμιση των αγορών εργασίας και αγαθών από την αρχή της κρίσης, παρά το χαμηλό σημείο εκκίνησης». Από το 2009-10, η Ελλάδα έχει το υψηλότερο ποσοστό ανταπόκρισης στις προτεινόμενες διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις.¹⁹ Τον Ιούνιο του 2013²⁰ το ΔΝΤ συγχαίρει τ νν

Ελλάδα για την μεταρρύθμιση του συνταξιοδοτικού συστήματος, «ένα από τα κύρια επιτεύγματα του προγράμματος».

Έγγραφο²¹ του ΔΝΤ επιβεβαιώνει απροσχημάτιστα

ότι: «τα προσομοιωμένα αποτελέσματα των μεταρρυθμίσεων είναι σύμφωνα με τις εξελίξεις στην ελληνική οικονομία» και ότι: «Τα αποτελέσματα είναι επίσης συμβατά με την μακροπρόθεσμη ανάπτυξη που προβλέπεται στο πλαίσιο του προγράμματος».

Στην πραγματικότητα, όμως, η Ελλάδα έχει βυθιστεί σε μια βαθιά ύφεση, παρόλο που εφαρμόσε, ή ακριβώς επειδή εφαρμόσε αυστηρά τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που συνιστώνται και που επιβάλλονται από την Τρόικα, με τίμημα τη δραματική κοινωνική κρίση.

Με βάση τα υπάρχοντα στοιχεία δεν υπάρχει καμμία βάση για να υποτεθεί ότι οι επικείμενες διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις θα έχουν διαφορετικό αποτέλεσμα.

3. Το ελληνικό χρέος έχει καταστεί μη βιώσιμο

Σε πρόσφατη δήλωσή της η Κριστίν Λαγκάρντ, Διευθύντρια του ΔΝΤ²² διακήρυξε ευθέως τα εξής:

«Εξακολουθώ να πιστεύω ακράδαντα ότι το χρέος της Ελλάδας έχει καταστεί μη βιώσιμο και ότι η Ελλάδα δεν μπορεί να αποκαταστήσει τη βιωσιμότητα του χρέους μόνο μέσα από τις δικές της δράσεις».

Η δήλωση αυτή βασίζεται σε ένα πρόσφατο έγγραφο²³ του ΔΝΤ που αναφέρει ότι «το δημόσιο χρέος στην Ελλάδα έχει καταστεί σε υψηλό βαθμό μη βιώσιμο [και] αναμένεται να εκτιναχθεί σε ύψος στο 200% του ΑΕΠ τα επόμενα δύο χρόνια, υπό την προϋπόθεση ότι θα υπάρξει συμφωνία για ένα πρόγραμμα. Το Ελληνικό χρέος μπορεί τώρα να γίνει βιώσιμο μόνο μέσω μέτρων ελάφρυνσης του χρέους πέραν αυτών που η Ευρώπη έχει μέχρι στιγμής αποδεχθεί να εξετάσει».

Συμπέρασμα

Το τρίτο Μνημόνιο βασίζεται στις ίδιες υποθέσεις και στα ίδια αξιώματα όπως τα δύο πρώτα προηγούμενα Μνημόνια Κατανόησης. Ως εκ τούτου, είναι καταδικασμένο να αποτύχει, αφήνοντας το χρέος μη βιώσιμο.

1. <http://www.theguardian.com/business/2015/jun/29/greek-crisis-referendum-eurozone-vote-germany-france-italy>

2. <http://www.lesechos.fr/monde/europe/021174193580-benoit-coeure-bce-la-sortie-de-la-grece-de-euro-ne-peut-plus-etre-exclue-1132860.php>

3. <http://www.reuters.com/article/2015/06/29/eurozone-greece-coeure-idUSL5N0ZF4VU20150629>

4. <http://www.theguardian.com/business/live/2015/jul/11/greek-debt-crisis-eurozone-creditors-meet-to-decide-countrys-fate>

5. <http://www.zerohedge.com/news/2015-07-19/streets-athens-will-fill-tanks-kathimerini-reveals-grexit-black-book-shocker>

6. Barclays Research (2015). Greece's Achilles' Heel.

7. Council of the EU (2012), Euro Area Summit Statement of 29 June 2012.

8. <https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2015/html/sp150916.en.html>

9. EU Common Position on the UN Draft Resolution A/69/L.84, Doc 11705/15 (7 September 2015).

10. UN Doc A/69/L.84 (29 July 2015).

11. UN Guiding Principles on Foreign Debt and Human Rights, UN Doc A/HRC/20/23 (10 April 2011), παράγραφοι 73-75.

12. Ibid, παράγραφος 54.

13. Επίσης γίνεται αποδεκτό και στις Καθοδηγητικές Αρχές του ΟΗΕ, παράγραφοι 48 και 65.

14. Δήλωση στην Ευρωδιάσκεψη, 12 Ιουλίου 2015, σελ 6.

15. Μνημόνιο Συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που ενεργεί εξ ονόματος του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας και της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Τράπεζας της Ελλάδας, 19 Αυγούστου 2015

http://ec.europa.eu/economy_finance/assistance_eu_ms/greek_loan_facility/pdf/01_mou_20150811_en.pdf

16. Γερούν Ντάισελμπλουμ, «Ανταλλαγή απόψεων με τον Πρόεδρο του Eurogroup για την Ελλάδα», Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 22 Σεπτεμβρίου 2015

http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2015/542667/IPOL_BRI%282015%29542667_EN.pdf

17. Michel Husson, «Ελλάδα: διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, πολλαπλασιαστές, ανταγωνιστικότητα», Σημείωμα προς την Επιτροπή Αλήθειας Δημόσιου Χρέους, Απρίλιος 2015, <http://hussonet.free.fr/grtruth415.pdf>

18. ΔΝΤ, «Ελλάδα. Εκ των υστέρων αξιολόγηση της Έκτακτης Πρόσβασης στα πλαίσια της stand-by Συμφωνίας του 2010», Ιούνιος 2013, σελ.44., <http://goo.gl/FHJZsC>

19. ΟΟΣΑ, Οικονομική Έρευνα. Ελλάδα, ΟΟΣΑ, Νοέμβριος 2013.

20. «Εκ των υστέρων αξιολόγηση της Έκτακτης Πρόσβασης στα πλαίσια της stand-by Συμφωνίας του 2010», Ιούνιος 2013 <http://goo.gl/FHJZsC>

21. «Ελλάδα. Επιλεγμένα θέματα», Μάιος 2013, <http://goo.gl/mSNN4N>

22. «Δήλωση της Κριστίν Λαγκάρντ για την Ελλάδα», Δελτίο Τύπου ΔΝΤ Νο15/381, 14 Αυγούστου 2015, <http://goo.gl/ui5Q10>

23. «Μια ενημερωμένη έκδοση της προκαταρκτικής ανάλυσης της βιωσιμότητας του δημόσιου χρέους του προσωπικού του ΔΝΤ», ΔΝΤ, Έκθεση για την Ελλάδα Νο. 15/186, 14 Ιουλίου 2015, <https://goo.gl/hMdL4p>

ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΑΛΗΘΕΙΑΣ
ΔΗΜΟΣΙΟΥ
ΧΡΕΟΥΣ

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ